

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

De Citatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

complecti & designare res hereditarias, quæ reperiuntur in hereditate; quia sic post sententiam erit longè facilior executio.

- 11 Dico 6. Emendare libellum jam porrectum, imò ante litem contestationem etiam mutare, permittitur Actori. Prior pars de emendatione sumitur ex l. 4. §. fin. ff. de Noxal. Action. l. 21. §. 1. ff. qui testam. facer. Posterior de mutatione ex l. 3. C. de Edendo. l. 23. ff. de Judic. c. 15. eod. Ceterum emendari dicitur libellus, quando aliquid additur vel demitur, quod ad substantiam libelli non pertinet. v. g. si declarantur obicula: ordinantur contenta secundum stylum Curie: plus petitur, quam fuerat initio petitum, v. g. fructus, expensæ &c. ultra rem: vel minus petitur, quam initio: si resecantur superflua &c. Atque sic emendare licet Actori usque ad conclusionem in causa, & sententiam definitivam: si tamen post litem jam contestatam Reus opponeret contra obicula, processus redderetur nullus, ut cum Durando monent alii. Mutari contingit libellum, quando variatur ejus substantia, seu quando repudiata priore causa agendi substituitur alia, vel novum assumitur actionis genus. vel res omnino diversa petitur. Hæc mutatio post litem semel contestatam ideo non amplius conceditur, quia per litem contestationem libellus transit in quali contractum inter Partes. Si verò antea libellum mutet Actor, concedi debent Reo novæ ad deliberandum induciæ, & expensæ, si quas propter talem variationem fecit, vel facere debuit, rearsciri. gl. §. DD. in l. 3. cit.

- 12 Dico 7. Effectus oblatis libelli sunt sequentes. 1. Obligat porrigentem ad prosequendam causam, postquam est traditus Reo, nisi Reus consentiat in cessationem. Auth. qui semel C. quomodo & quando. 2. Probat contra libellantem quoad ea, quæ in libello asserta sunt. arg. l. 13. C. de non numerat. pec. 3. Interrumpit præscriptionem quoad ea, quæ libellus sua generalitate comprehendit. per l. 3. C. de præscript. 30. vel 40. ann. modò citatio Rei jam sit secuta. 4. à die intimatæ Reo citationis facit rem litigiosam, ut adeò vendi, donari, vel alio modo alienari in extraneum haud amplius possit. arg. Clem. 2. ut lite pend. 5. Obligat Judicem ad ferendam sententiam libello conformem. arg. l. 18. ff. Communi divid. Hæc autem conformitas exigit tria. 1. Ut sententia concordet cum libello quoad rem petitam. 2. Quoad causam, ex qua est petita. 3. Quoad actionem institutam, quam libellus vel exprimit, vel tacite insinuat.

De Citatione.

- 13 Sciendum 1. Cum Judex oblatus sibi libellum teneatur citare reum, optimèque faciat, si ejusdem copiam una cum citatione transmittat Reo, nisi aliud exigat stylus Curie, opportune hic, cum peculiaris de ea Titulus non existat, tractari de Citatione. Est autem Citatio legitima nihil aliud, quam in jus vocatio, mandatio & auctoritate Judicis legitime facta. Nam

citare est in jus seu in Judicium vocare, sive peris experiundi causam vocare, ut loquitur Paulus in l. 1. ff. de in jus vocando.

Sc. 2. Citationem dividi 1. à causa efficiendi in eam, quæ fit à Jure, quando nimirum Lex vel Canon præfigit certum dierum terminum, ac tempus, intra quod aliquis in Judicio seseistere debeat: sic appellantes ad Sedem Apostolicam & impugnantes Electionem, vel aliam provisionem ad Beneficium, jubentur intra mensem arripere iter ad Curiam Romanam. c. 1. de Elect. in 6. Et in eam, quæ fit ab homine, seu quando quis mandato Judicis vocatur ad Judicium. Dividitur 2. à causa formali in Simplicem & Peremptoriam. Simplex, quæ etiam Dilatoria dicitur, est, quando aliquis simpliciter mandatur, ut tali vel tali die compareat in Judicio: de Jure ad comparandum concedi debent 10. dies, infra quos si citatus non compareat, decernitur secunda, & si rursus senon listat, etiam tertia citatio, singulae cum termino 10. dierum. Peremptoria est, quæ semel tantum fit, sed addita voce, peremptorie, vel alia simili, per quam indicatur, Reo intra præfixum tempus (quod secundum Jus solent esse 30. dies, adeoque continet tantundem temporis, quantum alias tres simplices) præcisè comparandum esse: id si non fecerit, proceditur contra ipsum tanquam contumacem non minus, ac si post trinam citationem simplicem non compareat. l. 68. seqq. & maxime l. 73. §. 3. ff. de Judic. non obstante, quod nulla, alia citatio præcesserit, ac nulla sequatur. Atque hæc citatio Peremptoria potissimum hodie in usu est. Dividitur 3. à modo in Realem & Verbalem: Realis dicitur, quando persona in jus vocanda auctoritate Judicis ab apparitoribus & tribunalium ministris apprehenditur per manuum injectionem, videlicet per arrestationem, vel capturam. per l. 8. C. quomodo & quando. c. 15. de sent. Excomm. in 6. Habeat locum in causis Criminalibus, in Civilibus verò solum tunc, quando Reus verbaliter citatus detrectat comparere ex contumacia; vel si merito suspectus sit de fuga, nec ex bonis in tali loco sitis pro debito, quod debet esse liquidum, satisfieri possit creditori: vel si post susceptum semel Judicium deferat litem improbi. Quin & in Criminalibus cautè adhibenda est, nec nisi præmissa aliqua cognitione causæ, an crimen sit adeò atrox, & indicia tanta, ut per citationem realem, vel apprehensionem personæ procedatur; an non obstat personæ dignitas (Nobiles enim, Doctores, & alij quidam à citatione reali immunes sunt, nisi delicta sint valde gravia) an non habeat sufficientes facultates ad solvendam penam pecuniariam sibi dictandam; an prudens sit timor vel suspicio fugæ propter imminentem penam &c. Verbalis citatio fit verbis per nuntium, vel per litteras; atque subdividitur in privatam & publicam. Privata fit privatim, nempe vel in faciem Rei, aut procuratoris ipsius: vel in ejus absentia ad domum coram domesticis voce, aut litteris porrectis, aut ad fores adium affixis, non verò clam, & nemine advertente. Publica

fit publicè, puta vel per campanam aut tubam, si citetur aliqua Communitas; vel per proclamam seu vocem Praecons; vel per edictum in publicis locis, saltem duobus, affixum, v. g. ad valvas vel portas Ecclesiae, Curiae &c. Hæc citatio publica, præsertim *Edictalis*, fieri non debet, nisi ex causa necessitatis, quando videbitur alio modo citari Reus non potest, eo quod v. g. lateat, vel moretur in loco hostili, vel vagetur hinc inde, vel impedire soleat omni modo, ne citatio ad se pervenire possit, vel etiam casu, quo Reus est incertus, v. g. si non satis constet, quinam sint creditores illius defuncti, cujus hereditatem adire quis cupit. c. n. de *Clem. non res. Clem. 1. de Judic.*

Dico 1. Citatio quoad absentem est simpliciter necessaria ad valorem Judicii, saltem regulariter. arg. c. 10. de *Constit. fin. & Clem. 2. de sent. & rejud.* Ratio, quia citatio videtur esse Juris Naturalis, quod exigit, ut nullus, non prius auditus, condemnetur, cum ordinariè contingat, ut vel culpa vel saltem poena minui possit per exculationem aut defensionem, quam Reus potest opponere: si autem non citetur, hæc ipsi defensio negatur. Dixi 1. quoad absentes: si quis enim jam sit præsens in Judicio, & ad communionem Judicis respondere paratus Judicium suscipiat, non apparet necessitas citationis specialis; atque hoc ferè modo res contingit in reconventionem. Aliud foret, si præsens, & ad respondendum requisitus, respondere & actionem suscipere noller, dicens, se non esse citatum, neque præsentem ad litigandum. Haunold. & alij, allegantes Germanicæ praxim. Dixi 2. saltem regulariter; nam excipitur 1. Si delictum Rei usque adeo sit notorium, ut nulla super sit excusatio culpæ, aut exceptio contra poenam culpæ statutam, ut si in flagranti crimine deprehensus est. per c. 12. de *sent. & rejud. c. 5. v. fin. de Appellat.* 2. Quando nulla requiritur causæ cognitio. arg. l. 9. §. 1. ff. de *Offic. Procons.* 3. Si delinquens, etsi citatus & præsens foret, actum tamen impedire non posset; quod enim fieri potest aliquo præsentem & invito; quidni possit quoque eo absente & non conscio? 4. Si ipse Judex præsens vel per se vel per alios moneat Partes, ut compareant certo tempore; nam Judicis, tanquam personæ publicæ, monitio vim citationis, & quidem peremptoriæ habet. per l. 2. c. quomodo & quando. 5. Quoad ea, quæ Judex potest facere ex officio. Vid. Pax Jordanus l. 14. tit. 1. à n. 138.

Dico 2. Citandus est non modò Reus omnis, sed etiam alij, quorum interest, seu quorum causa aliquo modo agitur: nullus tamen nisi subditus. Prior pars colligitur ex l. 39. ff. de *adoption.* ac fundatur in æquitate naturalis. Posterior constat inde, quia actus jurisdictionis contentiosæ (qualis est citatio, imò etiam executio & insinuatio citationis) non nisi in subditum exerceri valet. Nomine Rei intelligitur etiam Procurator illius: ubi tamen causæ per Procuratores tantum agi solent, uti in Rota Romana & Camera Imperiali, non opus est citationem specialem repetere ad quemlibet actum Judicii, sed sufficit prima generalis; quia in his tribunalibus Procuratores sunt semper præsentem, & termini legales proponuntur publicè vel in typis, vel ad valvas Curiae. Quamvis verò olim aliqui absolute citari prohibiti sint, uti Prætores, Præfecti, & similes Magistratus majores, item occupati in ducenda uxore, in ducendo funere familiari, in agenda alibi causa &c. alij autem non obtentâ prius licentiâ Prætoris, ut pater à filio-familias, Majores à descendantibus &c. hodie tamen citari possunt prædicti omnes, ut docet communis; licet illos, quibus reverentia specialis debetur, ut sunt parentes, præceptores, Prælati regulares &c. à liberis, discipulis, subditis, conveniri non debeat sine licentiâ Judicis; quia reverentia his personis debita, consequenter ratio Antiqui Juris, etiamnum durat. Judex autem licentiam dare censetur, si supplicationi, in qua petitur venia conveniendi has personas, deferat decernendo citationem.

Dico 3. Citatio Edictalis non nisi à Judicibus Ordinariis, vel Delegatis Principum fieri potest. *Auth. qui semel C. quom. & quando.* Idem dic de citatione reali per capturam. Pax Jordanus l. cit. à n. 23. Pirhing, alij: favet c. 1. de *Judic. in 6.* Hinc Delegati alij non possunt sic citare, nisi hoc ipsis specialiter concessum, vel per consuetudinem fuerit permixtum.

Dico 4. Ut citatio sit legitima ac valida, requiritur 1. ut fiat ad instantiam Partis. 2. Mandatò Judicis competentis. 3. Ut, si fiat in scripto, contineat nomen Judicis citantis: nomen & cognomen Actoris, citationem postulantis: nomen & cognomen Rei citandi: locum Judicii, si comparere debeat citatus in alio, quam ubi alias Judicia exerceri solent, loco: diem certum & opportunum, qui justum deliberandi intervalium relinquat citato: denique causam citationis saltem terminis generalibus indicatam. Ita communis. 1. membrum sumitur ex l. 68. ff. de *Judic.* Aliud est in Criminalibus, & quando Judex procedit per inquisitionem, & ex officio nobili. 2. Ex l. fin. c. de *exhib. & transmitt. Reis*: mandatò tamen Judicis non est opus ad apprehendendum eum, qui in flagranti crimine deprehenditur: quo casu quilibet privatus capere potest cum intentione præsentandi Reum Judici. 3. Ex eo, quia alias non satis instruitur Reus ad deliberandum, nec etiam ad cognoscendum, an Judex sit competens, & non recusabilis per exceptionem. Nam si Judex, qui citat, esset delegatus tantum, nec simul cum citatione transmitteret copiam delegationis suæ, non teneretur comparere Reus. c. 31. de *officio deleg.* Item, si citaretur ad locum incommodum valde. l. 39. ff. de *Judic.* vel ad non tutum. c. 47. de *appellat.* vel ad diem feriatum. c. 1. de *ferijs.*

Dico 5. Ut citatio ritè detur executioni, debet fieri per Nuntium, vel Ministrum publicum, ad id destinatum, & juratum: qui proinde in Reum, si absens sit, diligenter debet inquirere, ut ei citationem insinuet coram, & in faciem: quod si ipsum non inveniat, debet

acce-

accedere ejus Procuratorem, siquem constituit, vel domesticos, & his deficientibus vicinos, iisque annuntiare citationem, relicto suae commissionis exemplo, ut ad Reum perveniat citatio. c. 3. de dolo. Quod si neque hoc modo citationem insinuare possit, vel expediat, tum demum ea fieri debet ad domum, h. e. poni in domo, vel in porta domus, in qua communiter habitare consuevit citandus, affigi. l. 5. §. 2. ff. quod vi aut clam. Consulto autem faciet Nuntius, si citationem deponat, vel affigat ad sedes coram duobus vel tribus testibus, ut eam factam esse sufficienter probare possit; quamvis enim ipsi, etiam sine testibus asserenti, citationem legitime executum esse, regulariter credendum sit propter juramentum, quo obstrictus est ratione officij, securior tamen erit, si possit producere testes. Caveat insuper, ne citationem exequatur nocte; quia hæc redditur suspecta. per text. & DD. in c. 24. de offic. deleg. Quod si neque in faciem, neque ad domum, citari possit Reus, citandus est in pago, vel oppido, ubi habitare solet, per Præconem, vel per Edictum. Postquam verò Nuntius citationem ritè executus est, id referre debet Judici; quam relationem in Acta referre oportet, & quidem ita necessariò, ut sine hac relatione neque citatio, neque processus, neque secuta sententia vim habeat & robur, ut cum alijs docet Haunold. to. 5. tr. 3. n. 69. arg. l. 5. §. 1. ff. quib. ex caus. in possess.

- 20 Quæres, an citatus teneatur credere Nuntio citanti? R. si est Nuntius juratus & publicus, tenetur: si verò sit privatus, non tenetur ei credere, nisi exhibeat litteras citatorias, Judicis commissionem continentes. Excipe, nisi alicubi praxis habeat, ut citatio à privatis Nuntijs fiat tantum ore tenus, & sine litteris.
- 21 Dico 6. Effectus citationis validæ sunt sequentes. 1. Adstringit citatum ad comparandum, nisi iusta exceptione se possit tueri: qua cessante si non comparet, ad instantiam Actoris declaratur & punitur ut contumax. c. 2. de dolo. c. ult. §. ult. ut lit. non contest. l. 2. ff. si quis in jus vocat. 2. Actorem, qui citationem petiit, obligat ad proseguendam litem coram Judice citante, ita ut variare non amplius possit. l. fin. §. 2. C. de in jus vocando. 3. Operatur præventionem. l. fin. cit. §. 1. l. 7. ff. de Judic. ita ut alij Judices, licet aliàs competentes, se intromittere non amplius possint. 4. Judici delegato perpetuat jurisdictionem, ut eam non amittat per mortem delegantis. c. 20. de Off. deleg. ubi corrigitur c. 19. immediatè præcedens, quod, sicut Leges Civiles, ad hunc effectum requirere videtur litis contestationem. 5. Inducit litis pendentiam, ut ea pendente nihil innovari possit. t. i. ut lite pendente. §. Clem. 2. eod. 6. Rem, quæ controvertitur actione reali, facit litigiosam, ut pendente lite alienari regulariter non possit. l. 2. junctâ Auth. litigiosas C. de litigiosis. Nov. 112. c. 1. 7. Interrumpit præscriptionem odiosam, seu inductam in odium negligentis, uti est præscriptio 30. vel 40. annorum. l. 3. §. ibi gl. l. 7. C. de prescrip. 30. vel 40. ann.

TITULUS IV.

De Mutuis Petitionibus.

SUMMARIUM.

1. Mutua petitio est conventio, & reconventio, qua Reus vicissim petit aliquid ab Actore.
2. Quamvis regulariter quilibet reconvenire possit;
3. 5. Jus tamen scriptum Laico non permittit reconvenire Clericum coram Laico, nisi in causa connexa.
4. 6. Bene autem Jus Consuetudinarium.
7. In quibus causis Reconventio habeat locum.
8. Ejus effectus est duplex.

Sciendum, per mutuas petitiones intelligi conventionem, quam instituit Actor adversus Reum, & reconventionem, quam proponit Reus vicissim adversus Actorem, ut aded sic se mutuo convenientes, & aliquid ab invicem petentes, ambo fiant simul Actor & Reus; si nempe Reus visò Actoris libello eidem Judici porrigit alium libellum, vicissim aliquid petendo ab Actore. Hæc reconventio (die Gegen-Klag) ex c. 1. 2. h. t. l. 14. junctâ Auth. Et consequenter C. de sententijs & interloc. definitur esse Actio contra Actorem instituta à Reo convento sub eodem Judice, & durante adhuc judicio conventionis. Equitas enim dicitur, ut, quod quisque juris in alterum statuit, eodem ipse utatur. Rubr. §. l. 1. ff. quod quisque juris, & ut patiatur se reconveniri coram eodem Judice, licet aliàs non proprio, ad quem traxit Adversarij. Unde si Actor renuat respondere coram eodem Judice in causa reconventionis, nec Reus tenebitur respondere in causa conventionis. Sed quo tempore durantis Judicij conventionis proponenda est reconventio? R. aut in ipso litis exordio, ante vel immediatè post litis contestationem; aut postquam lite contestata jam ad alios actus Judiciales processum est. c. 1. §. l. 14. cit.

Dico 1. Reconvenire Actorem quilibet conventus potest, nisi privatus sit potestate sustinendi personam Actoris. Ratio; quia reconvenire est agere, seu partes Actoris suscipere. Agere autem prohibetur excommunicatus. c. 5. de Except. item bannitus Imperij, de in die Reichs-Nest et claret isti, cum tanquam hostis Imperij exciderit omnibus civium Imperij juribus.

Dico 2. Spectato Jure Scripto probabilius non potest Laicus reconvenire Clericum coram Judice Laico in causa non connexa, & per modum actionis. Ita cum multis Theologorum & Canonistarum Cancellar. Schmid & D. Bassis Semicentur. 2. qq. Canonico Legal. controvers. 12. n. 8. Prob. 1. Jus Canonicum (nam Civile in hoc puncto, Immunitatem Ecclesiasticam concernente, non est attendendum) absolute prohibet Clericum conveniri coram Judice Laico, etiam in causa temporali tantum & Civili. c. 2. 4. 12. de for. compet. c. un. de Cleric. conjug. in 6. Ergo etiam prohibet reconveniri Clericum coram Judice Laico; pariter quia reconventio est vera, nimirum alte-